

Stanovení pravidel a formátu debaty

Každá debata by měla mít předem stanovený formát a pravidla, podle nichž je čas na vystoupení spravedlivě rozdělen mezi tým vystupující ve prospěch nadnesené teze a tým vystupující proti ní. Vždy by měli být ustaveni rozhodčí, kteří budou nejen dohlížet na dodržování pravidel a stanoveného času, ale také posuzovat argumenty účastníků debaty a formu, jíž jsou prezentovány, a nakonec určí vítěze. Lze případně ustavit i zvláštní funkci časoměřiče, který má za úkol dohlížet na to, zda je dodržen stanovený čas, a upozornit soutěžící na blížící se konec doby, po kterou mohou mluvit. V neposlední řadě lze také ustavit moderátora, který dává slovo týmům, pokud chtějí na nějaké tvrzení reagovat (zejména v kole volné debaty), a dbá na korektní chování účastníků.

Základní struktura debaty

Existuje řada různých formátů debaty. Níže podrobně rozebíráme jeden z nich, kterého se běžně využívá a který si lze velmi snadno osvojit. V tomto případě trvá debata přibližně půl hodiny a účastní se jí dva dvojčlenné týmy.

Příprava	5 minut
Úvodní projevy	2 minuty pro, 2 minuty proti
Diskuse	10 minut
Závěrečné projevy	2 minuty pro, 2 minuty proti

Příprava

Jakmile je určeno, který z týmů bude hájit nadnesenou tezi a který tým se jí bude snažit vyvrátit, dostanou oba týmy určitý čas na to, aby si uspořádaly argumenty a rozhodly, který z řečníků začne. Pokud je otázka známa dopředu, mají účastníci na přípravu 5 minut, u neznámé otázky to může být 15 i více minut.

Úvodní projevy

Každý tým má na přednesení úvodních argumentů 2 minuty. Začíná strana, která hájí nadnesenou tezi, již také musí definovat. Následně své úvodní argumenty přednese protistrana. V této fázi na sebe ještě týmy nereagují, ale jen prezentují vlastní argumenty.

Diskuse

Následuje desetiminutová diskuse. Právě v této fázi se nejvíce uplatní moderátor, protože se jedná o kolo s volnějším formátem. Cílem je vysvětlit vlastní argumenty a zpochybnit nebo vyvrátit argumenty soupeře.

Závěrečné projevy

Oba týmy mají na přednesení závěrečných argumentů 2 minuty. V této fázi by již neměly zaznít žádné nové argumenty, jde pouze o shrnutí debaty a jasnou a stručnou formulaci nejdůležitějších argumentů obou stran. Závěrečné argumenty prezentuje nejprve tým, který se snaží vyvrátit nadnesenou tezi, přičemž může hovořit o tom, na co se debata zaměřuje, v čem hlavně spočívá (ne)shoda, a o tom, proč si myslí, že mu argumenty, které zazněly, dávají za pravdu. Tým hájící nadnesenou tezi následně obvykle debatu uzavírá, přičemž na závěr shrnuje argumenty a dovozuje, proč si nadnesená teze stále zachovává svou platnost.

Další známé formáty debat

Existuje nepřeberné množství různých formátů debat a každý z nich lze modifikovat přidáním kola, prodloužením vymezeného času, změnou pořadí řečníků, přidáním kola s otázkami rozhodčích, přidáním nebo zrušením volné diskuse atd. Níže uvádíme několik příkladů známých formátů debaty, kterými se můžete inspirovat k vytvoření vlastního formátu, nebo striktně řídit, pokud chcete vyzkoušet něco náročnějšího.

Britská parlamentní debata

V tomto formátu vystupují 4 dvojčlenné týmy, přičemž 2 týmy (tzv. vláda) hájí nadnesenou tezi a jiné 2 (tzv. opozice) se jí snaží vyvrátit. Vláda i opozice sestává z 1 zahajovacího a 1 závěrečného týmu. Ačkoliv 2 týmy vždy hájí tutéž pozici, nemusí si nutně pomáhat: každý tým je totiž hodnocen samostatně z hlediska toho, jak si vede v soutěži s ostatními 3 týmy. V britské parlamentní debatě jsou projevy řečníků poměrně dlouhé: obvykle trvají 5–7 minut. Obdobně jako v klasické debatě se vždy střídají řečníci hájící nadnesenou tezi a řečníci, kteří se jí snaží vyvrátit, přičemž debatu zahajuje první řečník strany, která vystupuje ve prospěch nadnesené teze. Podobně jako v případě klasického formátu debaty, o kterém jsme již hovořili, se očekává, že závěreční řečníci (kterým se v britské parlamentní debatě říká „bičikáři“) nepřednesou nové argumenty, ale spíše debatu shrnou. V případě britské parlamentní debaty je posledním řečníkem zástupce strany, která se snaží nadnesenou tezi vyvrátit, nikoliv strany, která ji hájí.

Zajímavým doplňkem v tomto formátu jsou faktické poznámky, kdy řečníci mohou požádat o prostor k reakci na protistranu.

Pokud moderátor takovouto faktickou poznámku přijme, má ten, kdo se o ni přihlásil, 15 sekund na to, aby reagoval nebo položil otázku.

První a poslední minuta vystoupení se považuje za tzv. chráněný čas, a faktické poznámky nejsou přípustné.

Americká parlamentní debata

V tomto formátu proti sobě stojí 2 dvojčlenné týmy: vláda (předseda a člen vlády) a opozice (předseda a člen opozice).

Samotná debata sestává ze 6 projevů, z nichž na každý je přesně vymezený čas:

- **Úvodní projev předsedy vlády:** 7 minut a 30 sekund.
- **Úvodní projev předsedy opozice:** 8 minut 30 sekund
- **Člen vlády:** 8 minut 30 sekund
- **Člen opozice:** 8 minut 30 sekund
- **Reakce předsedy opozice:** 4 minut 30 sekund
- **Reakce předsedy vlády:** 5 minut a 30 sekund.

Faktické poznámky (viz britská parlamentní debata) jsou povoleny pouze během prvních čtyř projevů, ačkoliv i v jejich rámci jsou zakázány v první a závěrečné minutě. Řečník se může sám rozhodnout, zda faktickou poznámku přijme, nebo odmítne.

Každé kolo poslouchá a celkově i z hlediska jednotlivých řečníků před začátkem nového kola kvantitativně a kvalitativně hodnotí jediný rozhodčí.

